

Forskningsartikel

”Jag kan inte leva som de förväntar sig att jag ska leva”

En yngre generation i landsbygder resonerar om hållbarhet och omställning

Maria Vallström & Susanna Areschoug

This article explores rural youths' perspectives on climate change through the lens of environmental justice, focusing on how place shapes their reasoning about sustainability. The material is based on interviews with rural residents aged 20–35, collected through two different research projects. Theories of environmental justice – distributive, procedural, and recognition – and rhetorical concepts such as rationalization, legitimization, justification, and imploration (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022) are used to analyze how young people explain their engagement with climate issues. None of the interviewees deny the reality of climate change, but their arguments highlight how social, economic, and geographical conditions affect the capacity for transition to sustainable practices. By making these place-specific perspectives visible, the article contributes to a more nuanced understanding of sustainability that goes beyond urban norms.

Keywords: climate change, rural, sustainability, youth, just transition

Den här artikeln undersöker landsbygdsungdomars syn på klimatfrågan ur ett miljö rättviseperspektiv, med fokus på hur plats påverkar deras resonemang kring hållbarhet. Materialet bygger på intervjuer med landsbygdsinvånare mellan 20 och 35 år vilka samlats in inom ramen för två olika forskningsprojekt. Teorier om miljö rättvisa – distributiv, procedur och erkännande – och retoriska begrepp som rationalisering, legitimering, rättfärdigande och vädjande argument (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022) används för att analysera hur unga förklarar sitt engagemang i klimatfrågan. Ingen av de intervjuade förnekar klimatförändringar, men deras argument belyser hur sociala, ekonomiska och geografiska faktorer påverkar möjligheten till omställning. Genom att synliggöra dessa platsspecifika perspektiv bidrar artikeln till en mer nyanserad förståelse av hållbarhet bortom urbana normer.

Nyckelord: klimatförändringar, landsbygder, hållbarhet, ungdom, rättvis omställning

I denna artikel undersöks ungas reflektioner om klimatförändringar och hållbarhet. Frågan om hur olika individers och näringars utsläpp påverkar klimatet är komplicerad och saknar enkla svar. Forskning har dock visat att de som släpper ut mest är de mest resursstarka och sällan tillhör dem som råkar värst ut för klimatkrisens effekter, varken vad gäller miljöförändringar eller åtgärder för omställning till ett mer hållbart samhälle (Cuadra & Ouis 2020). De som drabbas hårdast framställs ofta som ”collateral damage”, oavsedda offer (Bauman 2012), och här kan gruppen unga ses som ett exempel då de i stor utsträckning ärver en jord de inte själva ansvarat för att förstöra. Medan detta lett till ett stort engagemang i klimatfrågan bland många unga (Zachariasson 2006) visar vi i denna artikel

att detta inte gäller alla. Förutsättningarna för att ställa om är nämligen olika beroende av vilken grupp i samhället du tillhör och var du bor. På landsbygden, där de geografiska avstånden är stora, kollektivtrafiken avvecklad och det är billigare och mer tillgängligt att bo i hus än i lägenhet, är utsläppen höga för transporter och uppvärmning, medan utsläppen för konsumtion och flygresor är högre i städer (Jordbruksverket u.å.). Då människors upplevelser av rättvisa har visat sig vara helt avgörande för deras acceptans av omställningar för hållbarhet (Bergquist et al. 2022) vill vi belysa landsbygdsungdomars syn på klimatfrågan ur ett miljö rättviseperspektiv. Vi gör det genom att, med stöd i retorisk forskning, kritiskt granska ungas resonemang om sin egen och andras roll i klimatfrågan, samtidigt

Mottagen: 7 april 2025; **Accepterad:** 13 januari 2026; **Publicerad:** 7 april 2026

Klara Rydström & Kristina Johansson. Kulturella Perspektiv 2026, 35: 1–9 - <http://dx.doi.org/10.54807/kp.v35.51661>

© Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0.

som vi argumenterar för att dessa reflektioner måste kontextualiseras, det vill säga, förstås som förankrade i landsbygder präglade av ekologisk och social orättvisa.

Attityder till hållbarhet – kön, klass, ålder och plats

I Sverige är de som helt avfärdar klimatförändringarna relativt få. Desto fler är de som erkänner förändringarna som människopåverkade men som av ideologiska skäl ändå vill förhålla viktiga klimatåtgärder (Ekberg et al. 2023). Till detta kommer de som ägnar sig åt ”soft denial” – alla de som vet vad som händer och vad som behöver göras men som av olika anledningar ändå inte gör det (Hoexter 2016; Wolrath Söderberg & Wormbs 2022). Tillsammans med politisk åskådning har ålder och kön stor påverkan på hur individer tänker kring klimatförändringarna (Hultman & Ekman 2021; WWF 2024). Internationella studier visar att gruppen vita män är särskilt passiva i sina hållbarhetspraktiker och ibland förnekar en mänsklig påverkan på klimatet helt och hållet (McCright & Dunlap 2011; Korkala, Hugg & Jaakkola 2014).

Medan klimatmedvetenhet – liksom naturen i sig – tenderar att kodas som feminin så har flera forskare velat förstå klimatförnekelse utifrån kritiska teorier om maskulinitet och socioekonomisk ställning. Hultman och Ekberg (2021) menar exempelvis att (äldre och vita) mäns handlande kan förstås i ljuset av ett historisk och geografiskt situerat maskulinitetsideal som de benämner ”industrimodern maskulinitet”. Det syftar på en kategori av män inblandade i storskaliga utvinningsprocesser och energiintensiv produktion, där klimatförnekelse fungerar som ett sätt att bevaka de egna intressena (Hultman & Ekberg 2021). Medan dessa män ofta innehar toppositioner inom näringslivet så kan industrimodern maskulinitet också förkroppsligas av arbetarklassmän inom fossilindustrin, vilka länge funnit stolthet i rollen som familjeförsörjare. Fossila bränslen skapar därmed inte bara ekonomisk vinst utan också könade och klassade identiteter (Daggett 2018). De senaste årens ökade klimatmedvetenhet har dock gjort att den industrimoderna maskuliniteten, eller vad Daggett (2018) kallar ”petromaskulinitet”, förlorat i status och att den, när den iscensätts, kommer till uttryck på alltmer reaktionära sätt.

Som en effekt av ungas ökade globala engagemang i miljöfrågan har alltmer forskning kommit att fokusera på ungas perspektiv på klimatförändringarna (Zachariasson 2006). Forskning visar att många unga, oberoende av politisk och geografisk hemvist, känner rädsla inför stundande klimatförändringar (Zummo, Gargroetzi & Garcia 2020). Etnologen Helena Hörnfeldt (2018) har visat att barn resonerar kring klimathotet i apokalyptiska termer och är oroade över klimatförändringarna och vad dessa ska leda till. Mer sällan uppmärksammar forskning unga med en mer kritisk eller till och med avfärdande inställning till hållbarhetsfrågor. Ett undantag är den svenska studie som undersökt

ungas inställning till klimatfrågor och som visat att klimatskepticism var relaterad till upplevelser av social maktlöshet, så som låg tillit till samhällsinstitutioner, ointresse för sociala frågor liksom en känsla av att inte personligen kunna påverka miljöfrågor (Ojala 2015). I Sverige har både forskare och myndigheter påpekat att ungas känslor av delaktighet i samhället och dess utveckling påverkas av boendeort, upplevelsen av att kunna påverka är högre bland unga i urbana miljöer än i landsbygder (Svensson 2017). Trots detta uppmärksammas ungas syn på miljöfrågan sällan i relation till plats. Susanna Areschoug (2022) visar dock i sin etnografiska studie med svenska landsbygdsungdomar att miljömedvetenhet tenderande att förlöjligas genom att knytas till urban femininitet och medelklassiga konsumtionsmönster, och förstås som motsatsen till motorintresserad landsbygds- eller ”petro”-maskulinitet. När det kommer till förnekelse av klimatförändringar visar andra studier att skillnaderna mellan landsbygd och stad inte är särskilt stora, utan att det snarare handlar om politisk identifikation, i det här fallet med partier åt höger (Palmér & Pelling 2024: 154).

Studier som uppmärksammar klimatmedvetenhet som en fråga om ålder och kön blir allt fler, men utgår ofta från urbana miljöer och tenderar att inte problematisera plats i någon större utsträckning. Av denna anledning fokuserar vi i denna artikel på svenska landsbygdsungdomars platsspecifika resonemang och argument i relation klimatfrågan.

Syftet med artikeln är att analysera hur ett antal personer ur yngre generationer i svenska skogsbygder resonerar i klimatfrågan. Det undersöker vi genom frågorna: Hur beskriver de intervjuade sin egen och sina generationskamraters syn på klimatfrågan och deras agerande i den frågan? Vilka (alternativa) strategier för hållbarhet för de fram och vilka typer av argument aktualiseras i dessa? Hur kan de ungas argument om klimat och omställning förstås i relation till olika aspekter av plats och miljö rättvisa?

Retoriska tankefigurer och miljö rättvisa

I artikeln utgår vi från två olika teorier som hjälper oss att analysera deltagarnas utsagor på både en individuell och en strukturell nivå. Först granskar vi deltagarnas resonemang som retoriska tankestrukturer (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022; Wormbs & Wolrath Söderberg 2024), det vill säga som argument som återkommer när människor diskuterar klimat- och hållbarhetsfrågor. Vi använder sedan teori om miljö rättvisa (Walker 2012) för att förankra tankestrukturerna i specifika platser och relatera dem till maktförhållanden mellan stad och land. Häyrynen och Hämeenaho (2020) har betonat vikten av att studier om kulturella perspektiv på hållbarhet inte bara befinner sig på mikronivå utan, i enlighet med Thomas Hylland Eriksen, även uppmärksammar hur olika skalor möts.

Nina Wormbs och Maria Wolrath Söderberg (2022, 2024) har i sin forskning om svenskars syn på

hållbarhet visat att vissa typer av resonemang återkommer. Resonemangen formuleras ofta som ett slags försvaret av egna beteenden och (uteblivna) handlingar där människor använder sig av *rationaliserande*, *legitimerande*, *rättfärdigande* och *vädjande* argument (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022: 210, vår övers.). Att anföra *rationaliserande* argument innebär försök att göra sina klimatpåverkande handlingar logiska inom ramen för den kulturella kontext som personen anser sig själv tillhöra. Vid rationalisering försvaras därmed inte bara handlingar utan även personens livsstil eller identitet. *Legitimering* är försök att försvara sina egna handlingar genom att omfördela skuld; att se sitt beteende som obetydligt eller oviktigt i relation till vad andra gör. *Rättfärdigande* är släkt med legitimering på så sätt att de egna handlingarnas inverkan förminskas, men handlar också om försök att få egna beteenden, till exempel kompenserande handlingar, moraliskt accepterade. Vid rättfärdigande åberopas gemensamma värden inför en tänkt publik, vilket påminner om det etnologiska begreppet "den tredje närvarande" (Ibid; Pripp 2011). *Vädjande* argument uppmanar till medkänsla. Det handlar om att be om empati för sitt handlande; att erkänna egna brister samtidigt som man vädjar till gemensam mänsklig svaghet, tillkortakommanden eller bristande förutsättningar (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022: 210).

Dessa retoriska argument ska inte ses som fritt flygande utan som mer eller mindre förankrade tankestrukturer hos människor som lever sina liv på specifika platser. Att tankestrukturer bland annat tar form i relation till geografi betyder att vi ser våra deltagares utsagor som formade av en ojämlik maktrelation mellan stad och land. Karen Bradley (2009) har till exempel visat att den urbana medelklassen har ett starkt tolkningsföreträde vad gäller frågor om hållbarhet, något även Mathilda Marshall (2016) påpekat. Det gör att boende i landsbygder inte blir sedda som subjekt med förmåga till hållbarhet. Landsbygdernas roll i hållbarhetsfrågor tänks snarast vara som platser för att utvinna råvaror och grön energi (Helldén 2020). Att hållbarhetsfrågan förstås på ett snävt sätt speglar inte bara vad som i forskning kallats för en urban norm eller territoriellt tolkningsföreträde (Vallström & Svensson 2021; Rönnblom 2014), det hindrar även en genomgripande samhällsförändring.

För att kunna belysa denna maktojämlighet – även om den inte alltid uttalas av deltagarna själva – så har vi valt att tolka materialet med hjälp av teorier om miljömässig orättvisa (Walker 2012). Orättvisor kan bland annat vara *distributiva*, det vill säga präglas av en ojämlik fördelning av tillgångar liksom risker eller faror i samband med klimatomställning. De kan vara *procedurella*, vilket handlar om att olika grupper ges olika möjligheter till inflytande över omställningen. Slutligen kan de handla om bristande *erkännande* (Walker 2012: 42–50; Schlosberg 2007), vilket är särskilt viktigt ur vårt perspektiv, då landsbygder i flera studier lyfts fram som en plats där bristen på erkännande är stor (Eriksson

2010; Lundgren 2020: 6f). Vi applicerar dessa begrepp på deltagarnas utsagor i en ansats att läsa deras argument på ett empatiskt vis, det vill säga, som formade på platser som präglas av miljömässig orättvisa. Det är i brännpunkten mellan individuella argument och ekosocial rättvisa relaterad till plats som vi hoppas kunna synliggöra ett antal av de orättvisor som underordnar landsbygder och hindrar omställning.

Metod

Denna artikel bygger på material från två olika studier, genomförda separat av författarna.¹ Studierna är utförda mellan 2020 och 2024 i fyra kommuner som alla räknas som glesa landsbygder (Jordbruksverket 2013: 62). Båda studierna är kvalitativa, med intervjuer som främsta undersökningsmetod, men studierna skiljer sig också från varandra. Studie 1 handlar framför allt om lokal mobilisering i de tre regioner som ansattes värst av de omfattande skogsbränderna 2018 (Jämtland, Gävleborg och Dalarna), medan studie 2 behandlar värmländska landsbygdsungdomars syn på sin livssituation, sin framtid och samhällets utveckling. Vi har valt att analysera materialen tillsammans då de på flera sätt berikar varandra; de illustrerar hur unga i olika delar av Sverige och i olika åldrar resonerar om klimatfrågan. De unga kommer från skogsbygder med flera gemensamma betingelser så som transportberoende arbetsmarknader, bristfällig samhällsservice och begränsad tillgång till fritidsaktiviteter och konsumtion jämfört med urbana områden. Att deras tankar om klimatomställningen formats av sådan geografisk ojämlikhet synliggörs genom analyserna av deras utsagor i relation till miljömässig orättvisa, även om deltagarna inte alltid själva pratar om sina betingelser i termer av ojämlikhet. Sammanlagt utgår vi från 34 utsagor från människor, i åldrarna 20–35 år, 19 är män och 15 kvinnor, varav en tredjedel har medelklassbakgrund medan två tredjedelar kan betraktas som arbetarklass. Intervjuerna varade 1–3 timmar. De två projekten presenteras kort nedan.

Intervjuerna i studie 1 utfördes inom ramen för projektet "Mobiliserade byar – hur lokalsamhällen agerade under skogsbränderna 2018 och omorienterar sig mot framtiden" (finansierat av Formas). De genomfördes 2020–2021 och återspeglar denna tidsperiod men handlar innehållsmässigt om hur deltagarna minns skogsbränderna två år tidigare, år 2018. För projektet gjordes 48 intervjuer med personer engagerade i släckningsarbetet och klimatfrågan utgjorde en begränsad del av dessa intervjuer. Fokus i denna artikel är de sex intervjupersoner som vid intervjutillfället var mellan 21 och 35 år. Definitionen av dem som unga är emisk och relativ, det vill säga de, talade om sig själva som del av en yngre generation i förhållande till andra på landsbygden. De hade olika sysselsättningar: ett flertal var egenföretagare.

¹ Båda studier har godkänts av Etikprövningsmyndigheten respektive Regionala etikprövningsnämnden (diariernr: 2023-05148-01, 2020-00445). Vi har valt att anonymisera både namn och ortsnamn i denna artikel.

Intervjuerna i studie 2 utfördes 2024 inom ramen för en uppföljningsstudie som Susanna Areschoug genomfört med 28 deltagare från hennes tidigare avhandlingsprojekt (Areschoug 2022). Av dessa ungdomar, som vid intervjutillfället var i 20–22-årsåldern, bor en majoritet kvar på eller kring på den mindre ort där de vuxit upp, här kallad Älvsände.

Tillsammans fångar studierna ett brett spann av åldrar, 20-22 respektive 21-35 år. Detta är en styrka då det är ett åldersspann i vilket stora förändringar tenderar att ske i ungas liv, exempelvis vad gäller yrkesval, boendeort och familjebildning – förändringar som på olika sätt kan tänkas påverka hur man ser på en samhällsfråga som klimatet. Ytterligare en styrka med att sammanföra de olika materialen är att de samlats in av forskare med olika relationer till landsbygden och dess unga. Areschoug kommer ifrån och är verksam i en storstad, men lärde känna de unga deltagarna i hennes studie under ett tio månader långt fältarbete då hon också bosatte sig på deras hemort. När uppföljningsintervjun genomfördes, sju år senare, kände de alltså redan forskaren. Att de många gånger gemensamt diskuterat – och ofta skrattat åt – hennes urbana bakgrund, kan ha gjort att hon upplevdes som mindre av en "outsider".

Maria Vallström har haft mer gemensamt med sina deltagare då hon har erfarenheter av att ha bott större delen av sitt liv på landsbygden och av att vara skogsägare (om än i väldigt liten skala). Under intervjuerna har hon vinnlagt sig om att inte framstå som någon som tagit ställning åt det ena eller det andra hållet när det gäller klimatfrågan, utan betonat att alla svar är tillåtna om personerna tvekat. I vissa intervjuer blir det tydligt hur intervjuarens vilja att framstå som neutral faktiskt påverkar hur intervjupersonerna svarar. De flesta tvekade inför frågan, vilken i denna studie löd: "Tänker du annorlunda om klimatet nu, jämfört med före branden?". Den besvarades i allra flesta fall med ett nej, vilket lika ofta betydde ett engagemang för klimatet som motsatsen, och de utvecklade svaren kom sedan att handla om huruvida bränderna *orsakats* av klimatförändringarna eller inte. Också i studie 2 aktualiserades diskussioner om klimatet genom en direkt fråga, men som en del av ett frågebatteri rörande de ungas syn på samhällsfrågor såsom partipolitik, feminism och invandring. I dessa svar relateras klimat- och hållbarhetsfrågan återkommande till deltagarnas jobb, pendling, sophantering och konsumtion. Att empirin i denna artikel på så vis spänner över både det vardagliga livet i landsbygder och ett liminalt och katastrofalt tillstånd som en skogsbrand, ser vi som en styrka.

Synen på klimatfrågan

Ingen av de deltagare som vi har intervjuat förnekar de pågående klimatförändringarna. Tvärtom framhåller en majoritet av dem att de "tror" på eller "vet" att förändringarna pågår. Flera av deltagarna positionerar sig i frågan genom att hänvisa till förändringarna som

"fakta", vilket talar för att de visste att klimatfrågan är polariserad och att det finns de som argumenterar mot att förändringarna sker. Detta gäller både kvinnor och män.

Röster från båda studier hänvisar till förändringar som deltagarna observerat i sin omgivning, så som varmare vintrar med plusgrader och mindre snö. Detta stämmer med Palmér & Pellings (2024) slutsats, att människor på landsbygden ser klimatförändringar tydligt i sin nära omgivning. Britta, som i sitt yrke är beroende av turismen, säger:

Vi pratar mycket om det för att vi är så påverkade av älven. Beroende på hur mycket snö som kommer och hur fort det smälter och högt vattnet stiger. Så att vi är ju väldigt oroliga för det och inte minst för att vi bor på en vinterort. Den vintern som var i år var fruktansvärd. Vi hade ingen snö här nere över huvudtaget. Det är därför trädgården är så ful, för att det är så här brännmärken efter isen. Det brukar vara grön gräsmatta här.

Britta menar att pandemin gjorde de globala sambanden tydliga och att konsekvenserna av miljöförstöring över hela jordklotet drabbar de lokala möjligheterna till försörjning.

I Vallströms material diskuteras klimatförändringarna i relation till de skogsbränder som härjade 2018. Hans, en ung högutbildad politiker, upplever att den yngre generationen inte såg bränderna som en slump utan att det berodde på att det varit "mycket varmare och torrare än vad det har varit på väldigt, väldigt, väldigt många år". Han säger:

Folk som är i min ålder och därkring, och som kanske inte tänkte på de här frågorna tidigare, utan såg det som ett globalt problem och inte ett lokalt problem, såg ändå vilka konsekvenser det kan få.

Här synliggörs att den yngre generationen inte per automatik ser miljöförändringar som problem som rör dem själva – alltså som globala problem med lokala konsekvenser – men att det var en medvetenhet som väcktes bland unga i Hans närhet i relation till branden. Den lokala närmiljön betyder inte heller att medvetenheten blir bestående. Hans menar att medvetenheten bland generationskamraterna höll i ungefär två år efter branden, bland annat genom att sättas i samband med klimataktionerna Friday's for Future som fick mycket uppmärksamhet under samma tid, men att diskussionen sedan dess har tystnat.

Älvsände, orten där deltagarna i Areschougs studie vuxit upp, har inte råkat ut för samma typ av katastrof som de omfattande bränderna 2018, men också i hennes material refereras klimatmässiga förändringar i omgivningen, dock utan att det nödvändigtvis ledde till något större emotionellt engagemang i frågan. När

Martin, lastbilschaufför i Älvsände, får frågan om han på något vis är orolig för miljön svarar han:

Nej, eller jo, lite grann faktiskt. Jag tycker inte om när det är vinter och plusgrader. Det är ju väldigt ledsamt. Men jag tänker ju inte själv på miljön. Jag kör ju mycket bil och allt sånt där själv [...] Jag bryr mig inte så mycket om det heller.

Nora, butiksarbetare i Älvsände, menar också hon att "man märker ju ute att det är klart att det har hänt grejer [...] men jag är inte jättebrinnande i miljöfrågor". På ett liknande sätt förklarar Hampus, som arbetar i Älvsändes tillverkningsindustri, att han visserligen tror på klimatförändringarna men att "det inte [känns] alldeles för farligt". Likaså Lydia, som flyttat från Älvsände för universitetsstudier i en större stad, säger att hon såklart "vet vad som pågår" men att hon inte är särskilt orolig: "det är inte så att jag går runt och har ångest över [det], nej." Bland flera av ungdomarna ser vi alltså spår av den nationella tendensen till "soft denial", att erkänna vad som händer men inte låta sig påverkas, varken i tankar eller handlingar (Hoexter 2016; Wolrath Söderberg & Wormbs 2022).

Även om tidigare forskning visat att kön och klass är betydelsefullt för hur människor resonerar i klimatfrågan (Hultman & Ekman 2021; WWF 2024) så ser vi i vårt material inga sådana tydliga mönster. Både tjejer och killar, med både arbetar- och medelklassbakgrund, gav uttryck för att de trodde på klimatförändringarna men att det bara i begränsad utsträckning påverkade hur de levde sina liv. Högre utbildning ses ofta som en dimension av klass som påverkar människors värderingar, och landsbygdens generellt sett låga utbildningsnivåer skulle kunna förklara våra deltagares relativt svaga intresse för frågan, men det är samtidigt inte självklart att högre utbildning leder till en mer "progressiv" syn på klimatfrågan, vilket Fia visar. Hon berättar att i det långa loppet så har skogsbranden 2018 inte påverkat hur hon tänker om klimatfrågan, det har däremot den utbildning hon går vid intervjutillfället. Hon säger:

Kanske [att det påverkade] där och då, [att] jäklar nu är det på riktigt det med klimatförändringarna. Sen har jag läst ganska mycket mer om det, just på [utbildningsinstitution] då. Så har jag lärt mig mer om det och kanske kunnat dra andra slutsatser än vad jag gjorde innan. [...] Hur ska man göra och vad är rätt och vad är fel? [...] Och är det naturligt det som händer eller är det bara att vi har skruvat upp hastigheten på det eller vad? Ja, mycket att fundera på.

För Fia har utbildningen snarare bidragit till att nyansera och bredda hennes bild av klimatförändringarna, och lett till att nya frågor ställs.

Deltagarnas utsagor om uppvärmning, översvämningar och skogsbränder vittnar om den distributiva

orättvisa som präglar klimatkrisen (Walker 2012), där de som bor och lever nära skogar och vattendrag kan ses som särskilt utsatta för klimatrelaterade risker. Men detta betyder inte att deltagarna ser sin egen utsatthet som en fråga om orättvisa. Det kan i sin tur bero på att landsbygdsbor sedan länge fått vänja sig vid att det statliga ansvaret till stora delar dragits tillbaka från landsbygden (Arora Jonson 2009), något som också uttrycks i intervjun med Britta. Med undantag för Britta, som är den som ser tydligast tecken på den globala uppvärmningen och som också uttrycker starkast oro över förvärrade klimatförändringar, så ser andra deltagare bara måttliga förändringar, och oroar sig också mindre. Deltagarna Hans och Fia pratar om hur den stora kris som branden utlöste tillfälligt påverkade dem och deras generationskamraters syn på klimatfrågan, men att det var en medvetenhet som tycks ha avtagit med åren. Även om ingen förnekar att förändringarna sker så förnekas allvaret i krisen genom att oro – liksom ansvar – över dem hålls på avstånd. Vi ska nu titta närmare på hur rationalisering och andra logiker används för att skjuta klimatfrågan ifrån sig, både i tid och rum.

Rationalisering av oro och rättfärdigande av uteblivet handlande

Ett sätt att hålla klimathotet på avstånd är att rationalisera det (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022). Till exempel genom att se särskilda händelser som kopplade till väder snarare än klimat, något som görs genom att anlägga ett långt historiskt perspektiv. I Vallströms material är det exempelvis en ung deltagare, Claes, som menar att den stora skogsbranden inte enbart berodde på klimatförändringarna, eftersom äldre personer kan vittna om att extrema år alltid funnits.

Om man frågar en, en gammal människa så, extrema år finns det ju inom en, äldre människas levnadstid. Åt båda håll om man säger. [...] Både i regnmängd och i torka [...] Så det tror jag inte, att det beror enbart på klimatförändringar, det har jag svårt att tänka mig.

Ett annat sätt att förskjuta klimatförändringarna är att använda långa tidsperspektiv *framåt* i tiden. Till exempel menar Hedda, butiksarbetare i Älvsände, att "jorden inte kommer att gå under" varken när hon eller hennes "barnbarn och barnbarnsbarn eller barnbarnsbarnsbarn lever heller".

Att effekterna av klimatförändringarna upplevs som något som ligger långt fram i tiden kan också användas som ett argument för varför man snarare borde bry sig om kriser som på ett mer akut sätt pågår här och nu, alltså ett sätt att *rättfärdiga* ett uteblivet handlande för klimatet (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022). Det är nämligen inte ovanligt att deltagarna sätter sin bristande oro inför klimatförändringarna i relation till pågående krig och konflikter. Hampus menar till

exempel att Rysslands invasionskrig mot Ukraina, och Israels attacker mot Gaza, är mer oroande. På ett liknande sätt säger Nora: "Alltså klimatkrisen är ju ingenting. Jorden kommer ju säkert inte gå under när jag lever men krig är ju verkligen, det har ju varit nära nu".

Både Hampus och Nora relativiserar klimatkrisen genom hänvisningar till att krig och konflikter, som visserligen sker på visst avstånd från dem, kommit allt närmre och upplevs som mer akuta. Genom att rikta uppmärksamhet mot andra geografiska platser och skeenden kan allvaret i klimatförändringarna fortsatt behandlas som något abstrakt som inte gäller oss här och nu. På så sätt kan man beskriva klimatförändringarna som en "krypande kris", där dess transnationella karaktär och temporalt utsträckta förlopp legitimerar uteblivet handlande (Boin et al. 2021: 5).

Ansvar och legitimering av ointresse

Ett sätt som plats, i det här fallet transnationell geografi, dyker upp i deltagarnas utsagor är genom hänvisningar till andra länders utsläpp. I Areschougs studie sätter flera av deltagarna Sverige i relation till andra länder och avsäger sig därmed visst ansvar. Det handlar i korthet om att Sverige, i jämförelse med till exempel Kina, står för en så liten del av världens utsläpp att det framstår som orimligt att Sverige ska "ta det hårdast" (Ejvind, skogsmaskinist i Älvsände). Hos flera av deltagarna aktualiseras idén om distributiv rättvisa (Walker 2012) ur ett nationellt perspektiv, alltså framför allt som ett argument för att Sverige bör slippa ett stort ansvar. Det är ett argument som återkommer på nationell nivå och som Wolrath Söderberg och Wormbs (2024b: 75) har kallat minimisering, alltså att förminska sitt eget bidrag så att det nästan inte räknas alls. Nära sammanhängande med detta argument är invändningen att klimatproblemet egentligen ligger på systemnivå och att det vi som individer gör inte spelar någon roll, vilket utgör ett försök att *legitimera* att man inte engagerar sig i klimatfrågan (Ibid; Wolrath Söderberg & Wormbs 2022). Båda dessa invändningar blir synliga hos Nora när hon resonerar om varför ansvaret varken ligger på Sverige som relativt liten nation, eller på individer:

Sverige är inte problemet i det här. [...] Det är ju alla andra större länder som bidrar till det här mest. Vi har bidragit till det skitmycket också, men lilla vi kan inte göra allting och då blir inte jag heller jättemotiverad till att göra så mycket [...]. När Kina ändå släpper ut hur mycket som helst så ska jag *gå* in till Älvsände – "åh gud vilken skillnad!" (skratt)

I enlighet med logiken att små, individuella insatser inte betyder något sker så en omfördelning av skuld, både till de länder som släpper ut mer än Sverige, och till systemnivå.

Användningen av dessa rationaliserande, rättfärdigande och legitimerande argument kan förstås på mer

empatiska vis genom bland andra Palmér och Pelling (2024). De har skrivit om upplevelsen av att se vad som pågår i klimatfrågan, och att känna ansvar över den, men inte tycka sig kunna göra något. Det ger upphov till vad de med ett socialpsykologiskt perspektiv kallar "kognitiv dissonans", ett skav som uppstår mellan en känsla av ansvar och brist på möjligheter att agera (Palmér & Pelling 2024: 14ff, 142; jfr Vallström & Ingridsdotter 2023). Det går att se vissa av deltagarnas reflektioner kring sina egna klimatpraktiker i detta ljus. Flera av dem menar att de som individer redan gör vad de kan, och att de inte har möjlighet att göra mer. En sådan upplevelse av oförmåga att påverka omvärldens krav kan förstås som ett uttryck för procedurrell orättvisa (Walker 2012), vilket blir tydligast när de unga deltagarna resonerar kring hållbarhet på landsbygden, vilket nästa avsnitt handlar om.

Platsspecifika argument

Många av ungdomarnas argument i relation till klimatfrågan, och särskilt deras förklaringar för varför de inte engagerar sig särskilt mycket, relaterar till deras boende och arbete på landsbygden. Martin, boende i Älvsände, beskriver till exempel att han "gör sitt" när han slänger sopor där de ska vara och inte i naturen, men att han genom sitt arbete som lastbilschaufför är tvungen att köra mycket bil. Tyra, lastbilschaufför och lantbrukare, resonerar så här om sitt klimatavtryck:

Jag menar, vi åker bilar med motorer i där det ryker svart och vi har traktorer. Vi släpper ut jättemycket avgaser som bönder. Det är liksom det vi gör. Man ser ju att det drabbar och det är tråkigt. Men jag tror att varför jag är så hatisk mot det där [...] med Greta Thunberg [...] Man får inte åka bil med utsläpp och grejer och det tycker jag är töntigt för det finns så mycket annat som man kan dra in på istället. När jag åker och handlar så tar jag med egen kasse liksom. Typ en sån grej är jätteenkelt och vi återvinner ganska mycket grejer.

Det skulle här gå att anmärka att proportionerna mellan ett yrkesliv som innebär höga utsläpp och att ta med sig egen kasse till mataffären inte riktigt matchar – att det är ett försök *rättfärdiga* sina klimatavtryck (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022). Men uttalandet pekar också mot en upplevd svårighet att minska sina utsläpp när ens arbete kräver maskiner som bidrar till utsläpp. Likaså vittnar uttalandet om en känsla av att som bonde bli orättfärdigt kritiserad för sina utsläpp, att inte bli sedd eller erkänd i de specifika omständigheter som präglar ens arbete. På ett liknande sätt diskuterar Ida hur pendlingen till jobbet, liksom arbetet som skogsmaskinist i sig, bidrar med mycket utsläpp: "en skogsmaskin, den går ju inte på blommor". Också hon vittnar om en negativ bild av skogsindustrin som hon vill nyansera:

Folk tror ju att vi kör ju sönder skogen och vi bara dödar allt. Men det folk inte ser är väl kanske att ja, jag kanske sågar ner ett träd, men det är trädet jag sågar ner. Vi planterar två nya om inte mer. Det vi gör är ju bra för klimatet samtidigt som vi tjänar pengar på det.

Skogen är en het debattfråga och det har hävdats att ett gammalt träd tar upp mycket mera koldioxid än ett nytt, men det Ida vill framföra är att hon bidrar till återväxten av skogen, vilket inte blir erkänt på det sätt hon tycker det förtjänar. Med Walkers (2012) terminologi kan både Tyras och Idas utsagor ses som exempel på den brist på *erkännande* som ofta präglar miljömässigt utsatta områden.

Nora, som ovan menade att det inte gör någon skillnad om hon går in till Älvsände eller tar bilen, nyanseerar sedan detta genom att argumentera för att det är mycket enklare att ta kollektivtrafik och cykla i städerna än på landsbygden:

Det är väldigt svårt för oss på landsbygden att göra jättemycket åt det här alltså [...] Allting de säger är fakta och jag tror på dem. Jag tror inte att de ljuger, men jag kan inte leva som de förväntar sig att jag ska leva. Det går liksom inte.

I detta citat synliggörs hur landsbygders begränsade infrastruktur – deras mobilitetsfattigdom (Fridén Syrjäpalo 2023) – gör det svårare att transportera sig på ett miljövänligt sätt. En underliggande kritik riktas mot det urbana tolkningsföreträde som får kollektivtrafik att framstå som ett enkelt miljövänligt val som individer kan göra. Men, som Nora framhåller handlar val av transportmedel inte nödvändigtvis om huruvida man "tror" på klimatförändringarna eller inte utan om vad som är materiellt möjligt eller hållbart för dem som landsbygdsbor (jfr Palmér & Pelling 2024). Det gäller även den ekonomiska aspekten; när avstånden är långa och inkomsterna relativt låga uppstår distributiv orättvisa (Walker 2012), det vill säga att kostnaden för att leva hållbart blir högre för vissa människor, på särskilda platser. Rasmus, som arbetar inom byggbranschen i Älvsände, menade att det tidigare mycket höga priset för diesel kändes i plånboken, och gjorde det svårt ekonomiskt särskilt för låginkomstfamiljer i norra Sverige. Avstånden var också en av anledningarna till att mer miljövänliga alternativ till bensin- och dieslbilar inte heller upplevdes som attraktiva av ungdomarna. Som Martin uttryckte det: "Det är väldigt coolt med elbil, det är väldigt fränt men jag tror inte jag skulle skaffa mig en själv. [...] Ja, för att du kommer ju inte så jävla långt på en elbil". En annan anledning var farhågor om att nyproduktion av bilbatterier också är ohållbara. Flera av de intervjuade ifrågasatte den mängd energi som behövde förbrukas för att framställa batterierna till elbilar. Som Freja, bildelsförsäljare i Älvsände beskrev det: "Batterierna håller ju inte. De är jättegiftiga att ta fram, jättedåliga.

Det kostar ju hur mycket skit som helst". Även Terje, bergsprängare i Älvsände, framhåller det ohållbara i att barn i utvecklingsländer tvingas ta fram mineraler vi behöver för vår elkonsumtion (jfr Mulligan 2018: 195). Han hävdar att människor generellt sett tenderar att tänka på sina klimatmedvetna handlingar som en fråga om vad vi gör "här", snarare än hur vi påverkar genom konsumtion av varor som produceras någon annanstans. Ser man inte problemen, menar Terje, så kan man låtsas som att man inte vet om dem.

På motsvarande sätt syns i materialen också flera alternativa förståelser av vad som är en klimatomställning i praktik och inte. När Rasmus fick frågan om han tänker på det här med utsläpp och klimatet i relation till hans bilar så svarade han att hans bilar redan "gjort sitt". Han menar att hans bil, en Opel Rekord från 1965, har sparat in stora mängder utsläpp jämfört med om han bytt bil vart åttonde år: "Det är bättre att ha en begagnad bil än en nyproducerad". Här poängterar Rasmus värdet i att behålla fungerande bilar och använda dem tills de "tar slut" i stället för att köpa nya, även om det är bensinbilar. Även om det inte är vår ambition att avgöra om det är en ekvation som går ihop rent klimatavtrycksmässigt så är det exempel på ett cirkulärt tänkande där återanvändning ses som en viktig del i att minska utsläppen. Genom att se bilens livslopp som ett koldioxidavtryck över längre tid, frammanas en annan bild av hållbarhet, där slutanvändning är det mest hållbara. Med liknande argument argumenterar Ejvind mot ett EU-förslag om hårdare regler för när en bil bör skrotas, vilket var tänkt att främja en mer cirkulär fordonsindustri genom återvinning (Europakommissionen 2023): "Bara ens idén att börja skrota bilar med tvång det... nej... Då blir det ju problem med reservdelar och allt". Ur Ejvinds perspektiv innebär förslaget att en förutsättning för att *förlänga* bilars livscykel skulle försvinna – att det finns reservdelar att ta av som man kan laga äldre bilar med. Här blir det tydligt att människor i landsbygder kan ha andra, alternativa idéer om hållbarhet men uppleva en låg grad av inflytande över besluten i omställningsarbetet – en effekt av den geografiskt betingade procedurrella orättvisan (Walker 2012; jfr Wollin 2014). Det leder i sin tur till att de distributiva nyttor som uppnås genom klimatomställningen – att satsa på vindkraft, cyklar och elbilar – är utom räckhåll för många som bor på landsbygden, och i vissa fall inkräktar på deras livsutrymme.

Avslutning

Tidigare forskning har illustrerat hur klimatskepticism relaterar till klasspositioner och maskulinitetsideal som betonar människans autonomi och kontroll över naturen (Hultman & Ekberg 2021), men vår studie visar att försvaret av fossila bränslen inte bara är en fråga om identitet eller personlig vinning. Fossildrivna bilar och maskiner är inte bara frihetsobjekt eller symboler för petromaskulinitet (jfr Daggett 2018), utan en nödvändighet för människor som lever i och av landsbygdens ekonomi och geografi. Det är heller inte bara unga (arbetarklass)män som argumenterar

emot vissa allmänt accepterade hållbarhetspraktiker, utan även unga kvinnor, både ur arbetar- och medelklassen, både med och utan högre utbildning på universitetsnivå. Det som knyter samman ungdomarna i de två skilda materialen är deras tillvaro på landsbygden där förutsättningarna för att leva hållbart är andra än i staden, till exempel vad gäller förutsättningar för att åka kollektivt, ta cykeln till arbetet eller köpa elbil. Istället lyfter de alternativa praktiker, som att behålla och vårda äldre bilar, att jaga själv, återplantera skog och att tänka globalt när det gäller hållbarhet. Detta kan förstås som argument som *rättfärdigar* mindre hållbara handlingar (Wolrath Söderberg & Wormbs 2022), men behöver också förstås utifrån de platser där argumenten uttalas. Vår studie visar att unga på landsbygden upplever att de inte kan påverka klimatförändringarna, något som Palmér och Pelling (2024: 133f) bekräftar. Upplevelserna av att varken egna åtgärder eller försök till delaktighet i beslutsprocesser spelar roll är ett tecken på att både den procedurrella rättvisan och erkännande är i obalans när det gäller landsbygder och hållbarhet. Dessutom finns en motsvarande ojämlikhet i fråga om distributiv rättvisa, eftersom landsbygderna är de rum som förväntas stå för lösningen för hela Sveriges klimatproblem (Helldén 2020) och inte kan ta del av de nyttigheter som omställningen ger, utan snarare får stå för kostnaden.

I relation till definitioner av miljörättvisa (Walker 2012; Schlosberg 2007) så fördelas alltså landsbygden i samtliga tre dimensioner. Detta skulle kunna förklara varför oron för klimatförändringar på en statistisk nivå är lägre på landsbygden (WWF 2024), och varför en del av våra unga deltagare, vilka enligt statistiken "borde" bry sig om miljön (Zackariasson 2006), inte gör det. Diskussionen och förslagen om en hållbar utveckling är gjorda ur ett urbant medelklassperspektiv och rimmar illa med rurala livsvillkor. Många landsbygdsinvånare ser klimatförändringarna på nära håll och lider av dess konsekvenser, men ser inte att det är värre än på andra håll och inte vad de kan göra annorlunda utifrån de lokala förutsättningar som de har. De tycker inte heller att deras sätt att bidra till hållbar utveckling – låg konsumtion, cirkulärt tänkande när det gäller bilar, livsmedels- och skogsproduktion – erkänns som bidragande till en hållbar utveckling. Samtidigt är det endast i undantagsfall som deltagarna i vårt material uttryckligen diskuterar detta som en strukturell orättvisa, vilket kan bero på att många landsbygdsbor är vana vid statens och marknadens tillbakadragande på perifera orter (Arora-Jonson 2009). Att synliggöra hur landsbygder drabbas av klimatförändringarna, och att formulera det som en rättvisefråga, skulle dels kunna leda till att fler unga i landsbygder börjar engagera sig mer i klimatfrågan, men det skulle också kunna synliggöra på vilka sätt de redan bidrar till en hållbar utveckling på andra sätt än de nu erkända.

Author bio

Maria Vallström är docent i etnologi och arbetar som lektor på Södertörns högskola, verksam i forskningsplattformen EcoJust och på FoU Hälsingland. Hennes forskningsintressen rör rättvis omställning, skogsfrågor och periferiserade platser i rurala och urbana miljöer.

Susanna Areschoug är lektor i barn- och ungdomsvetenskap vid Stockholms universitet. Hennes forskning rör ungdomskulturer, identitetsskapande och politiska attityder bland unga på svenska landsbygder.

Referenser

- Areschoug, Susanna (2022). *I den moraliska periferin. Ungdomskultur, värden och politisk subjektivitet i rurala runsligheter*. Stockholms universitet
- Arora-Jonsson, Seema (2009). Discordant connections: Discourses on gender and grassroots activism in two forest communities in India and Sweden. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 35(1), 213-240. <https://doi.org/10.1086/599259>
- Bauman, Zygmunt (2012). *Collateral damage: Social ojämlikhet i en global tidsålder*. Göteborg: Daidalos.
- Bergquist, Magnus, Nilsson, Andreas, Harring, Niklas & Jagers, Sverker C. (2022). Meta-analyses of fifteen determinants of public opinion about climate change taxes and laws. *Nature Climate Change*, 12, 235-240. <https://doi.org/10.1038/s41558-022-01297-6>
- Boin, Arjen, Ekengren, Magnus & Rhinard, Mark (red) (2021) *Understanding the Creeping Crisis*. London: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-70692-0>
- Bradley, Karin (2009). *Just environments: Politicising sustainable urban development*. Diss. Stockholm: Kungliga Tekniska högskolan.
- Cuadra, Carin Björngren & Ouis, Pernilla (2020). Grönt och hållbart socialt arbete. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 3-4, 207-226.
- Daggett, Cara (2018). Petro-masculinity: Fossil fuels and authoritarian desire. *Millennium: Journal of International Studies*, 47 (1), 25-44.
- Ekberg, Kristoffer, Forchtner, Bernhard, Hultman, Martin & Jylhä, Kirsti. M. (2023). *Climate obstruction: How denial, delay and inaction are heating the planet*. London: Routledge.
- Ekberg, Kristoffer & Hultman, Martin (2021). Maskuliniteter och klimatpolitik. I: Edenborg, Emil, Tornhill, Sofie & Åse, Cecilia (red) *Feministiska perspektiv på global politik*. Lund: Studentlitteratur (s 43-55).
- Eriksson, Madeleine (2010). *(Re)producing a periphery. Popular representations of the Swedish North*. Umeå: Umeå universitet
- Europeiska kommissionen (2023). "Förslag till EU-regler för hantering av uttjänta fordon." Nyhetsartikel: https://sweden.representation.ec.europa.eu/news/forslag-till-eu-regler-hantering-av-uttjanta-fordon-2023-12-05_sv. Hämtad 20250407
- Fridén Syrjäpalo, Linda (2023). Mobilitetsrättvisa i den glesa landsbygden: Hur barnfamiljer och ungdomar hanterar utmaningar i en föränderlig värld. I: Joelsson, Tanja, Henriksson, Malin & Balkmar, Dag (red) *Rättvist*

- resande? Villkor, utmaningar och villkor för samhällsplaneringen (s 170–188). Boxholm: Linnefors Förlag.
- Helldén, Jessica (2020). *Landsbygdens roll i hållbar samhällsplanering. En kvalitativ studie*. Masteruppsats, KTH.
- Hoexter, Michael (2016). *Living in the Web of Soft Climate Denial*. Bloggpost: <https://neweconomicperspectives.org/2016/09>
- Häyrynen, Simo & Hämeenaho, Pilvi (2020). Green clashes: Cultural dynamics of scales in sustainability transitions in European peripheries. *Palgrave communication* 6, 90.
- Hörnfeldt, Helena (2018). The end of the world: Apocalyptic Narratives in childrens fears. *Ethnologia Scandinavica*, 48, 153–170. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-165084>
- Jordbruksverket (2013). *Allt om landet – en sammanfattning*. AOL 1:1. Jönköping.
- Jordbruksverket (u.å.). *Allt om miljö och hållbarhet på landsbygden*, AOL 1:7. Jönköping.
- Korkala Essi A.E, Hugg Timo T. & Jaakkola Jouni J.K. (2014). Voluntary climate change mitigation actions of young adults: A classification of mitigators through latent class analysis. *PLoS ONE* 9(7), e102072. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0102072>
- Lundgren, Anna Sofia (red) (2020). *Makt, moral, motstånd: Engagemang för norrländska landsbygder*. Umeå: Institutionen för kultur- och medievvetenskaper. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-177296>
- Marshall, Mathilda (2016). *Hållbarhet till middag: En etnologisk studie om hur miljövänligt ätande praktiseras*. Höör: Symposion.
- McCright Aaron M. & Dunlap Riley E. (2011). Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States. *Global Environ Change*, 21, 1163–1172.
- Ojala Maria (2015). Climate change skepticism among adolescents. *Journal of Youth Studies*, 18(9), 1135–1153.
- Palmér Rivera, Marika & Pelling, Lisa (2024). *Livet som pågår här. Samtal om klimatet och omställningen*. Stockholm: Atlas.
- Pripp, Oscar (2011). Reflektion och etik. I: Kaijser, Lars och Öhlander, Magnus (red) *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Schlossberg, David (2007). *Defining environmental justice: Theories, movements, and nature*. Oxford: Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199286294.003.0001>
- Svensson, Lotta (2017). Inledning – lämna eller stanna? I: Svensson, Lotta (red) *Lämna eller stanna? Valmöjligheter och stöd för unga i "resten av Sverige"*. Lund: Nordic Academic Press.
- Vallström, Maria & Svensson, Lotta (2021). Introduktion – den urbana normen. *Kulturella Perspektiv*, 30, 1–5. Tema: Urban norm.
- Vallström, Maria & Ingridsdotter, Jenny (2023). *Lokal mobilisering under skogsbränderna 2018*. Etnologiska skrifter nr 79. Umeå: Umeå universitet.
- Walker, Gordon (2012). *Environmental justice: Concepts, evidence and politics*. Abingdon: Routledge.
- Wollin Elhouar, Elisabeth (2014). *Tillhör vi Sveriges framtid? En etnologisk studie av vardag och hållbarhet i norrländsk glesbygd*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Wolrath Söderberg, Maria & Wormbs, Nina (2022). Internal deliberation defending climate-harmful behavior. *Argumentation*, 36(2), 203–228. <https://doi.org/10.1007/s10503-021-09562-2>
- Wormbs, Nina & Wolrath Söderberg, Maria (2024). Thinking structures of climate delay: Internal deliberations among Swedes with sustainable ambitions. *Environment, Development and Sustainability*, 26, 23683–23700. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10668-023-03618-x#>
- WWF (2019). *Klimatbarometern 2024*. Världsnaturfonden.
- Zackariasson, M. (2006). *Viljan att förändra världen: Politiskt engagemang hos unga i den globala rättviserörelsen*. Umeå: Boréa.
- Zummo, Lynne, Gargroetzi, Emma & Garcia, Antero (2020). Youth voice on climate change: Using factor analysis to understand the intersection of science, politics, and emotion. *Environmental Education Research*, 26(8), 1207–1226. <https://doi.org/10.1080/13504622.2020.1771288>

Citera den här artikeln: Maria Vallström & Susanna Areschoug. 2026. "Jag kan inte leva som de förväntar sig att jag ska leva": En yngre generation i landsbygder resonerar om hållbarhet och omställning. *Kulturella Perspektiv*, vol. 35, Tema: Klimatomställningar, s. 1–9. DOI: 10.54807/kp.v35.51661

Mottagen: 7 april 2025 **Accepterad:** 13 januari 2026 **Publicerad:** 7 april 2026

Copyright: © 2026. Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0, som tillåter obegränsad användning, distribution och reproduktion i samtliga medieformat, förutsatt att ursprunglig(a) författare och källa uppges. Se <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Kulturella Perspektiv — Svensk etnologisk tidskrift, ISSN 1102-7908, är en expertgranskad Open Access-tidskrift som publiceras av Föreningen Kulturella Perspektiv.

OPEN ACCESS